

Katarzyna Polak

Rachunek zysków i strat jako źródło informacji w ocenie kondycji finansowej przedsiębiorstwa

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 6, 233-246

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katarzyna Polak

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI W OCENIE KONDYCJI FINANSOWEJ PRZEDSIĘBIORSTWA

Wstęp

Wyniki gospodarowania uzyskiwane przez poszczególne podmioty gospodarcze, są w dużej mierze uzależnione od jakości procesów zarządzania. Zarządzanie współczesnym przedsiębiorstwem musi bowiem oznaczać zarządzanie przyszłością, a zarządzanie przyszłością – zarządzanie informacją. Teza ta znajduje swoje odniesienie także w zarządzaniu finansami. Zdaniem W. Bienia zarządzanie finansami polega bowiem na sterowaniu pozyskiwaniem źródeł finansowania działalności przedsiębiorstwa oraz na lokowaniu ich w składnikach majątkowych w sposób pozwalający na realizację strategicznego celu, jakim jest maksymalizowanie korzyści przypadających udziałowcom (właścicielom) jednostki¹. Spełnienie tego założenia jest możliwe dzięki dostępowi do odpowiednich informacji, umożliwiających podejmowanie decyzji dotyczących celów przedsiębiorstwa, sterowania nimi oraz sterowania procesem ich realizacji.

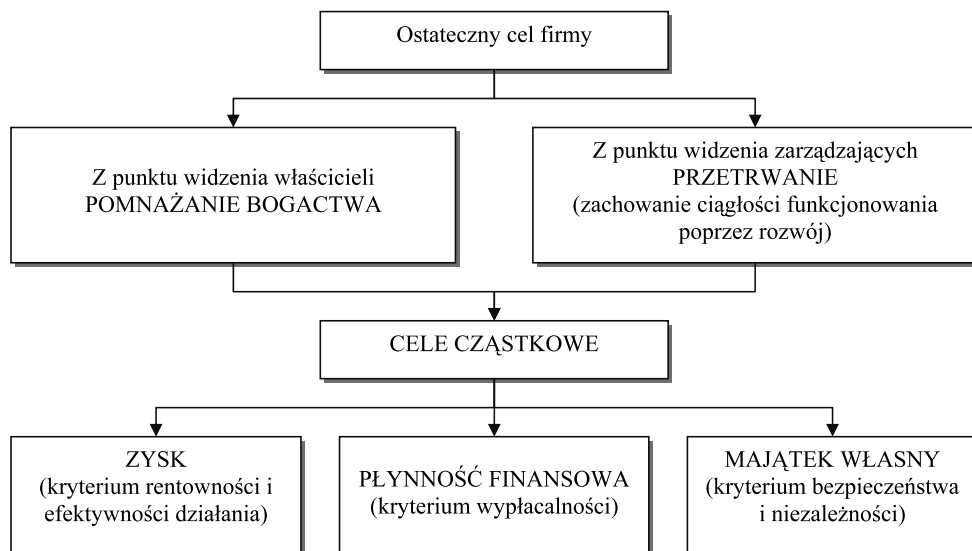
1. Nadrzędne cele przedsiębiorstwa

Z punktu widzenia właścicieli przedsiębiorstwa celem wszelkich decyzji jest maksymalizowanie jego wartości rynkowej, z punktu widzenia osób zarządzających – celem działalności jest jej przetrwanie. Dążenie do realizacji tych celów

¹ W. Bień, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 1992, s. 8.

może być zapewnione przez spełnienie celów cząstkowych², rozpatrywanych ze względu na różne kryteria, co zostało przedstawione na schemacie 1.

Schemat 1. Struktura celów jednostki gospodarczej

Źródło: W. Gos, *Zarządzanie wynikiem finansowym i dochodem*, Difin, Warszawa 1998, s. 22.

W celu zapewnienia stanu równowagi między celami cząstkowymi musi istnieć odpowiedni system informacyjny o wymienionych kategoriach ekonomicznych. Szczególnie predestynowanym systemem jest rachunkowość, a przede wszystkim sporządzane na jej podstawie sprawozdania finansowe. Sprawozdania dostarczają informacji o realizacji celów cząstkowych działalności firmy³:

² Między wymienionymi celami cząstkowymi musi istnieć stan równowagi. Przetwanie oraz rozwój w długim okresie wymaga zarówno osiągnięcia zysków, posiadania odpowiedniego potencjału, jak też zachowania wypłacalności. W krótkim okresie rentowności nie musi towarzyszyć posiadanie przez firmę wymagalnej kwoty środków pieniężnych, a firma deficytowa może być wypłacalna nawet przez dłuższy czas. Por. W. Gos, *Zarządzanie wynikiem finansowym i dochodem*, Difin, Warszawa 1998, s. 23.

³ Przede wszystkim analiza bilansu oraz rachunku wyników firmy umożliwia całościową ocenę sytuacji majątkowej firmy, jej wypłacalności oraz zyskowności zainwestowanego w niej kapitału. Pozwala także na ocenę działania własnej firmy na tle wyników i stanu majątkowego innych przedsiębiorstw, uwzględniając również alternatywne źródła inwestowania kapitałów. Stwarza podstawy do wykrywania ewentualnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa (np. nadmiernego zamrożenia środków w należnościach za sprze-

- bilans – wielkość majątku – kryterium bezpieczeństwa i niezależności,
- rachunek zysków i strat – wielkość wyniku finansowego – kryterium rentowności i efektywności firmy,
- rachunek przepływów pieniężnych – kryterium wypłacalności.

Jedną z podstawowych miar sprawdzających spełnienie realizacji założonych celów jest wynik finansowy. Stanowi on ogólne akceptowane i powszechnie zrozumiałe kryterium oceny efektywności gospodarowania podmiotu gospodarczego. Informacja o jego wielkości jego podstawą do oceny efektywności całokształtu działalności przedsiębiorstwa oraz zwrotu poniesionych nakładów. Generowanie dodatniego wyniku finansowego – zysku, jest często utożsamiane ze sposobem realizacji podstawowego celu działalności podmiotu gospodarczego, czyli zapewnienia mu istnienia i możliwości dalszego rozwoju⁴. Wynik finansowy umożliwia ponadto ocenę korzyści, jakie przedsiębiorstwo przynosi swoim właścicielom. Stanowi on bowiem podstawę pomiaru stopy zwrotu z tytułu zaangażowania kapitału.

2. Analiza wyniku finansowego

Pojęcie zysku jest jednym z fundamentalnych pojęć ekonomii. Według klasycznego modelu przedsiębiorstwa generowanie zysku jest utożsamiane z głównym celem jego działania, a zdolność do generowania zysku to jedyny sposób na zapewnienie przedsiębiorstwu możliwości dalszego rozwoju. W tym rozumieniu ujawniają się dwa podejścia do zysku: statyczne i dynamiczne. W ujęciu dynamicznym maksymalizacja zysku następuje w wyniku nie jednego aktu maksymalizacji, lecz całego szeregu rozłożonych w czasie działań prowadzących do maksymalizacji strumienia przyszłych zysków. W przypadku ujęcia statycznego realizacja celu to pojedynczy akt maksymalizacji zysku⁵.

dane towary i wyroby, co może grozić utratą płynności finansowej, tj. terminowego spłacania zobowiązań) i do podjęcia kroków zmierzających do poprawy sytuacji. Z kolei sprawozdanie z przepływów pieniężnych umożliwia bardziej wnikliwą ocenę, czy i w jakiej skali firma osiągnęła nadwyżkę pieniężną, na jakie cele ją wykorzystwała, czy w rezultacie umocniono płynność finansową, czy uległa ona osłabieniu. Te trzy najważniejsze sprawozdania finansowe pozwalają także na ujawnienie zjawisk, które sygnalizują ewentualne zagrożenia dla kontynuacji działalności firmy w przyszłości, co umożliwia wcześniejsze podjęcie kroków w celu przewyciężenia tych zagrożeń. Szerzej: W. Bień, *Czytanie bilansu przedsiębiorstwa (dla menedżerów)*, Difin, Warszawa 2005, s. 7-8.

⁴ M. Marcinkowska, *Kształtowanie wartości firmy*, PWE, Warszawa 2002, s. 58.

⁵ H. Zadora, *Wycena przedsiębiorstw w teorii i praktyce*, SKwP, Warszawa 2005, s. 11.

Zysk w ekonomice przedsiębiorstwa ma szczególne znaczenie. Wynika to z następujących przesłanek⁶:

- a) zysk jest podstawą tworzenia dochodów budżetowych w postaci podatku dochodowego;
- b) zysk jest źródłem wynagrodzenia właścicieli kapitałów zaangażowanych w działalność przedsiębiorstwa w postaci dywidendy od udziałów i akcji;
- c) zysk jest źródłem zwiększenia kapitałów własnych, które mogą być źródłem finansowania przedsięwzięć rozwojowych (zysk zatrzymany).

Wielkość wyniku finansowego jest głównym czynnikiem rzutującym na poziom rentowności, a ponadto stanowi on w przedsiębiorstwie podstawę do rozliczeń finansowych z budżetem (podatek dochodowy). Zysk jest też podstawowym źródłem zasilania w kapitały własne oraz wypłaty dywidend dla akcjonariuszy lub udziałowców. Właściciele upatrują więc w jego wielkości źródła przyrostu swojego bogactwa, bądź w postaci dywidendy, bądź też wzrostu cen akcji, gdy odpowiednie kwoty zysku zasilą kapitał własny. W przypadku osiągnięcia dodatniego wyniku finansowego przedsiębiorstwo zalicza się do rentownych podmiotów gospodarczych. Poniesienie straty, jako ujemnego wyniku finansowego, oznacza, że działalność przedsiębiorstwa ma charakter deficytowy⁷. Dla przedsiębiorstw, bez względu na formę własności, największe znaczenie ma nie wynik finansowy – zysk bilansowy brutto (zysk przed opodatkowaniem i podziałem), ale zysk bilansowy netto (zysk do podziału)⁸.

Za pomocą rachunku wyników dokonujemy analizy powstawania środków finansowych od momentu rozpoczęcia działalności produkcyjnej i usługowej, aż do ostatecznego wyniku, jakim jest zysk netto⁹. W celu przeprowadzenia

⁶ Z. Leszczyński, A. Skowronek-Mielczarek, *Analiza ekonomiczno-finansowa firmy*, Difin, Warszawa 2001, s. 253.

⁷ Podstawową zasadą wykorzystywaną przy obliczaniu wyniku finansowego jest zasada podstawy memoriałowej. Nakazuje ona przyporządkowywanie w danym okresie sprawozdawczym lub obrachunkowym tylko tych przychodów i zysków oraz kosztów i strat, które tego okresu dotyczą. Wymieniona zasada powoduje, że wynik finansowy może być tylko jednym z mierników oceny działalności przedsiębiorstwa. Spowodowane jest to tym, że informuje jedynie o rentowności lub deficytowości jednostki gospodarczej. Trudno natomiast określić na jego podstawie płynność finansową, czyli zdolność firmy do terminowej regulacji zobowiązań. Z tych też względów sporządzane jest sprawozdanie z rachunku przepływów pieniężnych. W. Gos, *Zarządzanie wynikiem...*, op. cit., s. 44.

⁸ T. Waśniewski, W. Skoczylas, *Teoria i praktyka analizy finansowej w przedsiębiorstwie*, FRR w Polsce, Warszawa 2002, s. 136.

⁹ J. Pyka, *Cash flow oraz break even point w praktycznym zastosowaniu*, Centrum Informacji Menedżera, Warszawa 1995, s. 9-10.

analizy rachunku zysków i strat można przyjąć dedukcyjny lub indukcyjny tok rozpatrywania. W ujęciu dedukcyjnym punktem wyjścia może być wynik finansowy netto, który będzie podlegał różnokierunkowemu rozliczaniu dla określenia jego elementów składowych i przyczyn. W odwrotnym ujęciu – indukcyjnym – punktem wyjścia są wielkości źródłowe wyniku finansowego – zysk netto i jego podział¹⁰.

Analizę wyniku finansowego z działalności gospodarczej osiągniętego przez przedsiębiorstwo należy rozpocząć od badania i oceny kształtowania się jego wielkości w danym okresie w porównaniu z okresami poprzednimi. Należy przy tym wziąć pod uwagę nie tylko całkowity zysk z działalności gospodarczej, ale również źródła jego powstawania i ich udział w zysku z działalności gospodarczej¹¹.

Rezultaty podejmowanych bieżących, a zwłaszcza długookresowych decyzji gospodarczych, kształtujące sytuację, czyli kondycję finansową jednostki, powinny być centralną determinantą jej wartości, uznawanej często za nadrzędny finansowy cel działalności przedsiębiorstwa. Podkreśla się przy tym konieczność długofalowego rozpatrywania wartości, co korzystnie wyróżnia ją od innych alternatywnych, ale nie tak dobrych mierników, jak zysk przypadający na jedną akcję czy też stopa zwrotu z kapitału własnego, które mogą być i często są analizowane najwyżej w okresach kilkuletnich¹². Podstawowe mierniki kondycji finansowej obrazuje schemat 2.

Badanie struktury rachunku zysków i strat można przeprowadzić za pomocą następujących grup wskaźników¹³:

- a) udziału wyników częściowych (zysku/straty ze sprzedaży, zysku/straty z działalności operacyjnej, zysku/straty z działalności gospodarczej, salda strat i zysków nadzwyczajnych) w wyniku finansowym brutto;

¹⁰ H. Buk, *Nowoczesne zarządzanie finansami. Planowanie i kontrola*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006, s. 186-187.

¹¹ *Analiza finansowa przedsiębiorstwa. Ujęcie sytuacyjne*, red. nauk. M. Hamrol, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2004, s. 28. Analiza wyniku finansowego ma szczególnie duże znaczenie dla: a) zestawienia oraz analizy źródeł zysków i strat, b) szczegółowej oceny przepływów środków pieniężnych, c) ustalenia rzeczywistej pozycji dochodowej przedsiębiorstwa, d) prognozowania wyniku finansowego, a zwłaszcza wnioskowania o przyszłej pozycji dochodowej, e) lepszego poznania zagrożeń. Szerzej: T. Waśniewski, W. Skoczylas, *Teoria i praktyka...*, op. cit., s. 137.

¹² E. Siemińska, *Metody pomiaru i oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa*, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2002, s. 133.

¹³ H. Buk, *Nowoczesne zarządzanie...*, op. cit., s. 188.

- b) udziału poszczególnych przychodów wyróżnionych indywidualnie w danym segmencie w wartości przychodów danego segmentu lub udziału przychodów razem w danym segmencie w ogólnej sumie przychodów;
- c) udziału poszczególnych kosztów wyróżnionych indywidualnie w danym segmencie w sumie kosztów danego segmentu lub udziału kosztów razem w danym segmencie w ogólnej sumie kosztów;
- d) udziału obciążeń podatkowych w przychodach ze sprzedaży lub w ogólnej sumie przychodów.

Rachunek zysków i strat stanowi dobrą podstawę do wstępnej oceny kształtowania się wyniku finansowego. Wartość poznawcza rachunku zysków i strat dla analizy finansowej zależy jednak nie tylko od jego układu, czyli sposobu przedstawiania kosztów i przychodów, ale także od właściwego doboru poszczególnych wielkości rzutujących na końcowy zysk lub stratę. W strukturze wyniku finansowego można więc wyodrębnić¹⁴: wynik zwyczajny z działalności operacyjnej, w tym wynik z pozostałej działalności operacyjnej¹⁵, wynik z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację, wynik operacji finansowych, wynik zdarzeń nadzwyczajnych, wynik neutralny¹⁶, obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego oraz podział zysku netto.

Zysk operacyjny nie uwzględnia kosztów i dochodów związanych z funkcjonowaniem rynku finansowego oraz nie jest korygowany o saldo strat i zysków nadzwyczajnych. Ponadto miernik ten jest zyskiem przed opodatkowaniem¹⁷.

¹⁴ T. Waśniewski, W. Skoczylas, *Teoria i praktyka...*, op. cit., s. 137.

¹⁵ Wynik z działalności operacyjnej stanowi różnicę pomiędzy przychodami a kosztami ich uzyskania z działalności prowadzonej w sposób ciągły i regularny. Jego wielkość służy do badania osiągniętych i przewidywanych zysków z normalnej, realizowanej w kraju i za granicą, działalności wytwórczej, handlowej i usługowej.

¹⁶ Wynik neutralny obejmuje wynik operacji finansowych i wynik zdarzeń nadzwyczajnych, który jest trudny do prognozowania. Wynik działalności finansowej ma swoje źródło w strukturze kapitałowej oraz w aktywności firmy na rynku kapitałowym. Wynik ze zdarzeń nadzwyczajnych spowodowany jest przez zdarzenia trudne do przewidzenia poza działalnością operacyjną i nie związane z ogólnym ryzykiem prowadzenia działalności operacyjnej. Wynik neutralny na ogół nie jest rezultatem pewnych procesów, lecz raczej działań przypadkowych.

¹⁷ Koncepcja zysku operacyjnego jest oparta na założeniu pomiaru przez ten miernik efektywności działalności przedsiębiorstw niezależnie od ich sytuacji finansowej. Analiza zysku operacyjnego ma dostarczyć odpowiedzi na pytanie: jaki jest zysk z działalności typowej firmy niezależnie od jej wyposażenia w fundusze własne? Odsetki od zaciągniętych kredytów nie pomniejszają zysku operacyjnego, ponieważ sam fakt korzystania z kredytów jest

Schemat 2. Podstawowe mierniki kondycji finansowej przedsiębiorstwa
a preferowane kierunki jego działalności

		Mierniki kondycji finansowej	
		Wzrost zysku netto	DCF w długim okresie, zysk ekonomiczny
Preferencje długookresowe związane z: 1) możliwością zajścia znacznych zmian w branży o charakterze: a) technologicznym, b) ustawowym, c) rynkowym (konkurencyjnym); 2) długim horyzontem decyzji inwestycyjnych; 3) dywersyfikacją działalności.	wysokie		
	niskie	Zysk netto, rentowność sprzedaży	Roczny zysk ekonomiczny, ROIC - WACC
		niskie	wysokie
		Preferencje krótkookresowe związane z: kształtowaniem struktury bilansu, tzn. majątkiem trwałym i obrotowym.	

Źródło: E. Siemińska, *Metody pomiaru i oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa*, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2002, s. 134.

Uwzględniając zalety zysku jako miernika oceny efektywności gospodarczej, można sformułować trzy podstawowe przyczyny popularności teorii zysku operacyjnego¹⁸:

- a) informuje ona, że w przypadku uzyskiwania straty operacyjnej przedsiębiorstwo może mieć pewność, że działalność, do prowadzenia której zostało powołane, jest nierentowna;
- b) koncepcja zysku operacyjnego pozwala stwierdzić, czy zaistniałe w przedsiębiorstwie problemy są związane z jego działalnością charakterystyczną, czy też dotycząca zagadnień finansowych lub nadzwyczajnych;
- c) w oparciu o zysk operacyjny można konstruować mierniki rentowności, które umożliwiają porównanie przedsiębiorstw należących do tego samego sektora, niezależnie od ich struktury finansowej.

pochodną powierzenia przedsiębiorstwu funduszy własnych w odpowiedniej wysokości, a nie wynika generalnie z samej racjonalności gospodarowania. Z podobnego powodu wyłączone są również straty i zyski nadzwyczajne, które dotyczą działalności nadzwyczajnej, nietypowej dla danej jednostki gospodarczej. Szerzej: J. Ostaszewski, *Nowoczesne zarządzanie finansami firmy*, InterFart, Łódź 2000, s. 13-16.

¹⁸ J. Ostaszewski, *Nowoczesne zarządzanie...*, op. cit., s. 15.

Obok zysku operacyjnego w ramach systemu ekonomiczno-finansowego przedsiębiorstw o orientacji rynkowej funkcjonuje drugi miernik, tzn. zysk netto, który uwzględnia już całościowe powiązania przedsiębiorstw z rynkiem finansowym, jak również straty i zyski nadzwyczajne, a także uwzględnia podatek dochodowy. Maksymalizacja tego miernika leży w obszarze preferencji właścicieli kapitałów z uwagi na to, że w interesie akcjonariuszy (lub też innych osób powierzających swój kapitał) jest pomnażanie zysku netto, ponieważ wzrastają tym samym możliwości wypłat dywidend lub też wzrasta wartość firmy.

3. Rachunek zysków i strat jako podstawa oceny empirycznej osiągniętych wyników finansowych

Badane przedsiębiorstwo co miesiąc sporządza rachunek zysków i strat w celu kontroli wyników finansowych oraz pozycji przychodów i kosztów. Pozycje rachunku wyników prezentowane są jako wartości osiągnięte w poszczególnych miesiącach oraz narastająco od początku roku, co przedstawia tabela 1. Przedsiębiorstwo analizuje w ten sposób nie tylko wielkości ekonomiczne, ale również jest w stanie określić sezonowość swojej działalności.

Najczęściej w pracach analitycznych dokonuje się oceny osiągniętych wyników ekonomicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym, ustalając w ten sposób dynamikę podstawowych wskaźników ekonomicznych. W porównaniu tym nie należy jednak ograniczać się do typowego porównania dwóch czy trzech lat. Na potrzeby operatywnego zarządzania celowe jest także rozpatrywanie wyników w krótszych odcinkach czasu¹⁹.

Do oceny wyników finansowych badane przedsiębiorstwo wykorzystuje również analizę porównawczą za co najmniej trzy ostatnie lata obrotowe. Analizie poddane są wszystkie kategorie kształtujące wynik finansowy. Tabela 2 przedstawia przykład analizy porównawczej wyniku z działalności gospodarczej. Do każdego zestawienia tabelarycznego badane przedsiębiorstwo sporządza również wykres graficzny, prezentowany w schemacie 3.

¹⁹ Możliwe jest porównywanie konkretnych kwartałów lub miesięcy roku sprawozdawczego z odpowiednimi kwartałami lub miesiącami roku ubiegłego. L. Bednarski, *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 1999, s. 46.

Tabela 1. Miesięczny rachunek zysków i strat badanego przedsiębiorstwa za 2007 r.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przychody ze sprzedaży ogółem	2 476*	2 708	3 099	1 934	2 347	2 052	2 497	2 832	3 161	4 178	3 524	3 113
	**	5 183	8 282	10 216	12 563	14 616	17 113	19 945	23 106	27 284	30 808	33 921
Przychody ze sprzedaży produktów	2 476	2 708	3 099	1 933	2 347	2 052	2 497	2 832	3 161	4 177	3 523	3 111
		5 183	8 282	10 215	12 562	14 614	17 111	19 943	23 104	27 282	30 804	33 915
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	2
		0	0	1	1	2	2	2	2	3	4	5
Koszty ogółem	1 486	1 654	1 846	1 188	1 424	1 228	1 494	1 669	1 833	2 416	2 067	1 876
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	1 486	1 654	1 846	1 188	1 424	1 228	1 494	1 669	1 833	2 416	2 067	1 876
		3 140	4 986	6 174	7 598	8 826	10 320	11 988	13 821	16 237	18 304	20 180
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	989	1 053	1 253	746	923	824	1 003	1 164	1 329	1 762	1 456	1 237
		2 043	3 296	4 043	4 965	5 789	6 793	7 957	9 285	11 047	12 504	13 740
Koszty sprzedaży	150	216	318	225	301	309	190	270	346	369	274	705
		365	684	909	1 210	1 519	1 709	1 979	2 325	2 694	2 968	3 673
Koszty ogólnego zarządu	521	633	640	580	624	581	630	586	673	725	644	865
		1 154	1 793	2 373	2 997	3 578	4 208	4 794	5 467	6 192	6 836	7 701
Zysk (strata) ze sprzedaży	319	205	295	-59	-2	-66	183	308	310	669	538	-333
		524	819	760	758	692	875	1 183	1 493	2 162	2 700	2 367
Pozostałe przychody operacyjne	73	35	119	180	122	131	72	22	137	30	127	91
		108	227	408	530	660	732	755	892	922	1 050	1 141

Tabela 2. Wynik finansowy z działalności gospodarczej w latach 2005-2007

	Zysk (strata) z działalności gospodarczej											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2005	211,0	150,5	23,5	-18,4	-111,4	-141,8	-33,6	159,8	292,0	306,2	441,9	-247,9
2006	192,4	133,0	196,3	65,3	2,0	-49,4	-120,1	106,8	288,3	489,5	555,0	77,7
2007	367,5	204,9	396,9	91,7	93,8	143,5	223,3	318,0	413,2	668,8	640,1	-224,2
D-06*	91,2%	88,4%	836,0%	-354,5%	-17,7%	34,8%	357,0%	66,8%	98,7%	159,9%	125,6%	-31,4%
	-18,6	-17,5	172,8	83,7	13,4	92,4	-86,5	-53,0	-3,7	183,3	113,0	325,6
D-07	191,0%	154,0%	202,2%	140,4%	4642,4%	-290,5%	-185,9%	297,8%	143,3%	136,6%	115,3%	-288,4%
	175,1	71,9	200,6	26,4	91,8	192,9	343,4	211,3	124,9	179,3	85,1	-301,9

* Dynamika 2006/2005 (w procentach i wartościach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedsiębiorstwa.

Tabela 3. Kosztochłonność przychodów ze sprzedaży produktów w 2007 r.

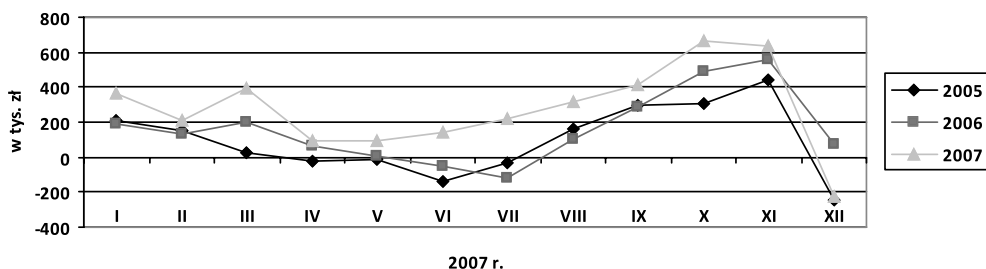
	DZIAŁ I											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przychody ze sprzedaży produktów	1 730	1 736	2 033	1 284	1 575	1 455	1 642	1 956	2 170	2 820	2 324	1 723
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	1 024	1 050	1 227	806	948	884	960	1 125	1 221	1 649	1 361	1 037
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	707	686	806	478	627	571	682	831	949	1 171	963	686
Udział kosztów wytworzenia w przychodach	59%	60%	60%	63%	60%	61%	58%	57%	56%	58%	59%	60%
Koszty sprzedaży przyp. na 1 zł przychodów	105	138	209	151	203	223	125	187	238	251	182	338
Koszty ogólnego zarządu przyp. na 1 zł przychodów	364	406	420	390	421	418	416	406	463	494	427	464
		770	1 191	1 581	2 002	2 420	2 836	3 243	3 706	4 200	4 626	5 090

Tabela 3. Kosztocłonność przychodów ze sprzedaży produktów w 2007 r., cd.

Koszty działalności operacyjnej	1 492	1 595	1 856	1 348	1 573	1 526	1 501	1 718	1 923	2 394	1 970	1 839
	86%	92%	91%	105%	100%	105%	91%	88%	89%	85%	85%	107%
Udział koszt. operacyjnych w przychodach		89%	90%	93%	94%	96%	95%	94%	93%	92%	91%	92%
Zysk (strata) ze sprzedaży	238	141	176	-63	2	-70	141	238	247	426	354	-116
		379	555	492	494	424	564	802	1 049	1 476	1 830	1 714
DZIAŁ II												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przychody ze sprzedaży produktów	744	968	1 061	625	756	565	847	865	981	1 320	1 185	1 348
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	462	602	616	380	467	339	529	537	605	758	697	834
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	282	366	445	245	289	226	318	328	375	562	487	514
Udział kosztów wytworzenia w przychodach	62%	62%	58%	61%	61%	60%	62%	62%	62%	57%	59%	62%
Koszty sprzedaży przyp. na 1 zł przychodów	45	77	109	74	98	87	65	83	108	118	93	265
Koszty ogólnego zarządu przyp. na 1 zł przychodów	97	141	127	116	125	98	134	112	129	133	128	224
Koszty działalności operacyjnej	604	820	852	570	689	523	728	732	842	1 008	918	1 323
Udział koszt. operacyjnych w przychodach	81%	85%	80%	91%	91%	93%	86%	85%	86%	76%	77%	98%
Zysk (strata) ze sprzedaży	140	148	208	56	67	42	119	133	139	312	267	25
		288	496	552	619	660	779	912	1 051	1 363	1 630	1 655

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedsiębiorstwa.

Schemat 3. Wynik finansowy z działalności gospodarczej w latach 2005-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedsiębiorstwa.

W ramach pogłębionej analizy badane przedsiębiorstwo przeprowadza także ocenę elementów kształtujących wynik ze sprzedaży poszczególnych działów produkcyjnych. Przedsiębiorstwo posiada trzy działy produkcyjne, z których jeden wytwarza półprodukty dla pozostałej produkcji. Analiza obejmuje dwa działy, których efekty pracy są przeznaczone dla finalnych odbiorców (tabela 3). Dzięki badaniu kosztowości przychodów ze sprzedaży poszczególnych działów zarząd przedsiębiorstwa ma bieżący wgląd w poziom kosztów przez nie generowanych oraz w rentowność podstawowej działalności jednostki.

Podsumowanie

Wypracowanie zysku przez przedsiębiorstwo jest warunkiem koniecznym do tworzenia jego wartości. Nie należy się jednakże koncentrować wyłącznie na wyniku finansowym jako kategorii oceny efektu gospodarowania, lecz postrzegać go jako element mający istotne znaczenie dla oceny procesu tworzenia wartości przedsiębiorstwa. W takim ujęciu wynik finansowy z przeszłości może być postrzegany jako zapowiedź przyszłych efektów gospodarowania. Jednak dla oceny możliwości kreacji wartości przedsiębiorstwa informacja o poziomie generowanego w przeszłości zysku musi być uzupełniona o informacje o koszcie kapitału, wyrażającym oczekiwania kapitałodawców angażujących w podmiocie swój kapitał²⁰.

Celem analizy wyniku finansowego każdego przedsiębiorstwa powinna więc być ocena wielkości wyniku finansowego i jego zmian, a także ustalenie źródeł

²⁰ P. Pietrzak, *Wynik finansowy jako miernik efektów gospodarowania przedsiębiorstwa*, w: *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi*, red. nauk. T. Kiziukiewicz, Zeszyty Naukowe nr 464, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2007, s. 466.

wzrostu lub spadku kwoty wyniku. Przynajmniej jednak analiza zysku (straty) przedsiębiorstwa powinna zawierać ocenę możliwości poprawy wyniku finansowego w okresach przyszłych.

PROFIT AND LOSS ACCOUNT AS THE SOURCE OF INFORMATION IN ASSESSING THE FINANCIAL CONDITION OF ENTERPRISE

Summary

The results of management, shown by individual economic entities, are mainly dependent on the quality of management processes. Modern enterprise management should mean future management and the future management means – managing information. This thesis also finds its reference in finance management. According to W. Bień, finance management consists in obtaining the financing sources for enterprise activity as well as investing in the property components in a way, that allows to realize the strategic aim – which is maximization of advantages for company's shareholders (owners).

The fulfillment of this foundation is possible thanks to the access to suitable information, enabling the decision making, concerning the enterprise aims, managing them and managing the process of their realization.

Translated by Katarzyna Polak